Red·ctiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare Nr. 22.
Scrisorî nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciurî:
Braşovu, piaţa mare Nr. 22.
Inserate mai primescŭ în Viena *Rudolfŭ Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg*; în Budapesta: *A. V. Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat*; în Frankfurt: *G. L. Daube*; în Hamburg: *A. Steiner*.
Preţulŭ inserţiunilorŭ; o seriă garmondŭ pe o colonă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărî mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. sêu 30 banî.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LII.

„Gazeta" ese în fiecare di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe sése luni 6 fl., Pe trei luni 3 fl.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francî, pe şése lunî 20 francî, pe trei lunî 10 francî.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorî.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
la administraţiune, piaţa mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunî 5 fl., pe trei lunî 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl. pe şése lunî 6 fl., pe trei lunî 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banî.
Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 205. Braşovŭ, Mercurî 13 (25) Septemvre 1889.

La situaţiunea economică a Ardealului.

III.

Braşovŭ, Septemvre v.

In ḑilele din urmă gazeta oficială şi după ele gazetele neoficióse şi neoficiale ne surprinseră c'unŭ comunicatŭ din partea consulatului generalŭ austro-ungarŭ din Bucurescĭ, în sensulŭ căruia în urma unei învoielĭ încheiate cu guvernulŭ românŭ, toţĭ acei supuşĭ austro-ungarĭ. aflătorĭ în România, carĭ nu au paşapórte în regulă şi nu le vorŭ puté obţiné într'unŭ anumitŭ timpŭ, vorŭ fi espulsaţĭ în massă şi trimişĭ sub escortă în patria lorŭ.

Noi după cum amŭ avutŭ ocasiune sĕ ne convingemŭ în diferite escursiunĭ făcute în România în diferite timpurĭ şi în diferite regiunĭ ale ţĕrei, nu hesitămŭ a afirma, că în categoria celorŭ fără de paşapórte numai din Transilvania suntŭ mai multe ḑecimĭ de mii de persóne. Decĭ este vorba despre sórtea şi viitorulŭ a ḑecĭ de mii de compatrioţĭ, după maioritate Sĕcui, apoi Românĭ şi mai puţinĭ Saşĭ, carĭ acum la intrarea iernii vorŭ fi smulşĭ dela ocupaţiunile lorŭ şi dela câştigŭ şi readuşĭ cu forţa în patria lorŭ spre a deveni aicĭ peritorĭ de fóme.

Sĕ ne întrebămŭ însĕ, care este causa emigrărei populaţiunei rurale la noi? Este óre populaţiunea supranumerară, pe care nu o ar puté nutri Ardélulŭ însuşĭ cu ródele pămêntului sĕu, încâtŭ unŭ debuşeu pentru escedentul poporului s'ar impune de si e, orĭ este lipsă de proprietate mică?

Nicĭ una nicĭ alta, căcĭ Transilvania după întindere, climă şi solŭ, chiar şi fără industriă ar puté nutri o populaţiune cu multŭ mai numĕrósă decâtŭ cea de aḑĭ, şi în întréga Transilvaniă predomină esclusivŭ numai proprietatea mică, încâtŭ proprietatea mare în adevĕratulŭ sensŭ alŭ cuvêntului — latifundiile — mai, că nu esistă, precum nu avemŭ nicĭ proletariatulŭ agricolŭ pălmaşŭ fără de locuinţe stabile, ci toţĭ suntŭ proprietăraşĭ de case şi micĭ moşióre, şi peste totŭ loculŭ, din aceştĭ ḑilerĭ potŭ deveni ţĕranĭ mijlocaşĭ, fruntaşĭ, ba chiar şi proprietarĭ marĭ, fiă-care după destoinicia şi noroculŭ sĕu.

Causa trebuesce căutată într'altă parte. Adevĕrata causă este lipsa de câştigŭ şi de debuşeu de o parte, şi grămada a totŭ felulŭ de sarcine şi contribuţiunĭ nerumegate, aruncate în spatele populaţiunei şi, în fine, politica economică cu totulŭ greşită a guvernului ungarŭ.

Şi apoi la noi nu este o adevĕrată emigrare a poporuluĭ, unde individulŭ séu familia părăsesce pentru totdéuna căminulŭ părintescŭ, spre a deveni membrii altui statŭ, cum se întêmplă cu Saşii din Transilvania şi Ungurii şi Slovacii din Ungaria de susŭ, carĭ se ducŭ în America, ci la noi este mai multŭ o absentare pe unŭ timpŭ mai scurtŭ séu mai lungŭ fără a se înstrăina întru nimicŭ de caminulŭ părintescŭ séu de patria natală.

La noi când individulŭ nu mai póte birui cu mulţimea de dărĭ şi sarcine şi când l'au covêrşitŭ cu totulŭ datoriile, atuncĭ elŭ trece în România, pe o véră séu celŭ multŭ pe 1—2 anĭ, până ce'şĭ adună capitalulŭ necesarŭ pentru plata contribuţiunilorŭ şi a datoriei, şi apoi se reîntórce acasă. Cei mai mulţĭ, cu deosebire dintre Sĕcui mergŭ primăvéra când începe munca câmpului şi se întorcŭ tómna încărcaţĭ de polĭ (Napoleonĭ) şi galbinĭ acasă, pe carĭ ei în Transilvania nicĭ în 3—4 anĭ nu-i puteau câştiga, ér alţii se ducŭ tómna ca sĕ se tocméscă ca servitorĭ prin oraşe pe timpulŭ iernii, când acasă nu au ce lucra şi n'ar face altceva, decâtŭ sĕ consumeze ce au câştigatŭ véra, şi apoi primăvéra se întorcŭ érăşĭ cu banĭ frumuşei ca sĕ-şĭ cultive moşiórele.

Ce va sĕ ḑică câştigulŭ acestora se va vedé îndată: In ḑilele trecute se întorceau vr'o 18 bărbaţĭ din Baia de Crişŭ, carĭ fuseseră la lucru în România şi anume la Călăraşĭ. Ei 'mĭ istoriseau, că s'au dusŭ în România de 3 lunĭ de ḑile şi acum se întórce fiecare cu câte 55—60 fl. valută austr. ca sĕ-şĭ culégă cucuruzulŭ şi sĕ-şĭ facă sĕmĕnăturile de tómnă. Décă ne gândimŭ, că în Transilvania unŭ servitorŭ de 17—18 anĭ băgatŭ la Pascĭ şi până la Crăciunŭ capĕtă afară de mâncare o simbriă numai de 35—40 fl., ni se va presenta suma de 60 fl. pentru munca pe 3 lunĭ a aceluiaşĭ individŭ şi câte 20—25 lei=10—13 fl. léfă lunară a unei servitóre, ca o sumă destulŭ de însemnată, şi echivalentă cu-o remuneraţiă de trei orĭ mai mare decum se obicinuesce în Ardealŭ. Décă vomŭ calcula numĕrulŭ absentiştilorŭ din categoria acésta numai la 60 de mii suflete, de altmintrelea o cifră fórte modestă, şi câştigulŭ anualŭ îlŭ vomŭ lua preporţionalŭ cu celŭ de susŭ, vomŭ vedé îndătă că iese o sumă ce se urcă la milióne. Facă Escelnţa Sa d-lŭ ministru ungurescŭ alŭ agriculturei, prin direcţiunea postelorŭ Sibiane, la postele din comitatele Ciucŭ, Treiscaune, Odorheiu, Braşovŭ, Făgăraşŭ, Sibiiu şi Têrnava mare o anchetă despre sumele ce încurgŭ din România, nu pentru mărfurĭ trimise séu capitale alocate, ci pentru acele lucrărĭ brute şi simple — séu c'unŭ cuvêntŭ despre sumele ce încurgŭ dela servitorĭ, şi fiă convinsŭ că îndată va cunósce importanţa economică a României pentru Transilvania şi viceversa.

Şi érăşĭ aceştĭ lucrătorĭ pasagerĭ şi servitorĭ nu suntŭ nicĭ unŭ periculŭ pentru România şi nu cadŭ în sarcina nimĕrui de acolo, căcĭ în sesonulŭ mortŭ şi în lipsa de serviciu ei se întorcŭ pe la caminurile lorŭ, şi nu trebue sĕ se îngrijéscă nimenĭ de subsistenţa lorŭ. Aceste absentărĭ se facŭ chiar şi înlăuntrulŭ ţĕrii. Căcĭ este în deobşte cunoscutŭ. că lucrătorii agricolĭ din Sĕcuime şi din ţéra Oltului tăbărescŭ cu toţii până în numĕrŭ de 30—40 mii suflete, pe timpulŭ secerii în ţéra Bârsei, ca sĕ ajute la secere care se face cu vr'o 2 sĕptĕmânĭ în urmă, fără ca sĕ aibă cineva motivŭ d'a se plânge de absentarea lorŭ, nicĭ autorităţile sĕ fiă neliniştite că şi-ar părăsi satele şi nicĭ Saşii şi Românii din ţéră Bârsei că i-ar ameninţa cu revoluţiune séu prădare. Totŭ aşa era casulŭ şi cu îmblătitorii sĕcui, carĭ tómna cutrierau Ardealulŭ şi în timpŭ de 6—8 sĕptĕmânĭ 'şĭ câştigau cu îmblăciul atâtea bucate de câte aveau lipsă pentru întreţinerea familiei anulŭ întregŭ, şi érăşĭ nu avea nimenĭ motivŭ de-a se plânge de ei.

De altmintrelea acestŭ pelerinagiu alŭ lucrătorilorŭ agricolĭ se face şi în alte ţĕrĭ: Din Francia în Spania, în Prusia se ducŭ primăvara lucrătorii polonezĭ cu ḑecimĭ de mii în Brandenburg, provincia Sacsonia şi până prin Alsaţia Lotaringia, de unde apoi tómna bărbaţii şi copii adulţĭ se întorcŭ în patria lorŭ. Pentru marii proprietarĭ din provincia Sacsonia sunt lucrătorii polonesĭ alfa şi omega, şi unŭ guvernŭ, care ar cuteza a împedeca emigrarea séu acceptarea lorŭ ar fi rĕsturnatŭ în timpŭ de 24 de césurĭ, din causă că ei suntŭ lucrătorĭ bunĭ, străduitorĭ şi ieftinĭ, proprietarii au în ei braţele suficiente şi la timpulŭ oportunŭ şi în sesonulŭ mortŭ guvernulŭ nu trebue sĕ le mai pórte de grijă. De asemenea aceştĭ lucrătorĭ pasagerĭ trecŭ regulatŭ în fiă-care vară şi în Polonia ruséscă, unde suntŭ primiţĭ de către proprietarĭ şi guvernŭ cu braţele deschise. Când cu ocasiunea espulsiunei Polonesilorŭ ruşĭ din Germania şi a Germanilorŭ din Rusia, guvernulŭ rusescŭ nu numai că nu a espulsatŭ pe lucrătorii agricolĭ pasagerĭ de pe teritoriulŭ sĕu, dér a ţinutŭ de a sa datoriă de a publica şi prin ḑiarulŭ oficiosŭ „Dewnik Warschawski", că cu tóte espulsiunile făcute, şi cu totŭ ucazulŭ din Martie, care interḑice strĕinilorŭ întrarea în Rusia şi cumpĕrarea de imobile. se permite şi d'aci înainte libera întrare în Rusia a lucrătorilorŭ agricolĭ!! Va sĕ ḑică mĕsura cea mai nouă ce o proectéză guvernulŭ lui Tisza este mai căzăcéscă decâtŭ celŭ mai oropsitŭ ucazŭ alŭ Hetmanului turcilorŭ cazacilorŭ!

Afară de aceştĭ lucrătorĭ agricolĭ pasagerĭ mai avemŭ altă categoriă de absentiştĭ, carĭ trecŭ în continuu şi 'şĭ petrecŭ mare parte din viéţă în vecina Româniă, şi aceştia suntŭ Mocanii şi Ţuţuienii, adecă locuitorii din Sĕcele, Sĕlişte, Reşinarĭ şi alte câteva comune mărginaşe românescĭ, carĭ de sute de anĭ póртă o economiă întinsă de vite, cu deosebire de oi, pe carĭ şi le vĕréză în munţii Carpaţĭ, ér de iernatŭ şi le iernéză înlăuntrulŭ ţĕrei românescĭ séu pe malurile Dunării, de unde vinŭ numai iarna de-o petrecŭ în Transilvania în cerculŭ familiilorŭ lorŭ. Numĕrulŭ acestora se urcă la 200,000 suflete carĭ toţĭ trăiescŭ din economia de vite. Ei fiindŭ proprietarĭ de turme de mai multe mii de capete aduceau marĭ capitale în Ardealŭ şi unii dintre ei se ocupau şi cu bunŭ succesŭ cu comerciulŭ, în deosebĭ cu mărfurĭ de Braşoveniă. Incercările de a'i împedeca în emigraţiunea lorŭ n'au avutŭ şi nu vorŭ avé nicĭodată vr'unŭ succesŭ, până vorŭ mai fi ei. Şicanele îi potŭ numai îndârji, ca ei sĕ se mute cu totulŭ în Dobrogea séu România şi sĕ părăséscă pentru totdéuna Ardealulŭ.

Adevĕrate emigrărĭ, adecă aceia carĭ şĭ-au părăsitŭ pentru totdéuna patria natală şi au căutatŭ alta nouă şi mai bună, până acuma n'amŭ avutŭ alte, decâtŭ pe cărturarii românĭ, profesorii, inginerii şi totŭ felulŭ de funcţionarĭ administrativĭ ai statului, carĭ neputêndŭ obţiné în patria lorŭ servicii publice şi neputêndŭ utilisa cunoscinţele lorŭ, au fostŭ siliţĭ sĕ-şĭ caute pânea de tóte ḑilele în altă parte şi mulţĭ dintre ei ocupă posturĭ şi funcţiunĭ din cele mai de frunte în statŭ; apoi meseriaşii, cei crudŭ loviţĭ prin rĕsboiulŭ vamalŭ — cei mai mulţĭ dintre ei s'au dusŭ în România numai după-ce în patriă au fostŭ ruinaţĭ cu totulŭ — au datŭ falimentŭ, dér ei nicĭ în România nu s'au mai pututŭ reculege de locŭ, ci séu că au îmbrăţişatŭ alte cariere şi ocupaţiunĭ, séu că lucréză ca lucrătorĭ orĭ calfe pe la diferiţĭ măiestri orĭ în fabricĭ. Numĕrulŭ lorŭ se urcă la câteva mii. Relativŭ cu multŭ mai bine stau aceia, carĭ au părăsitŭ patria înainte de a perde totulŭ, căcĭ ei în ţéra vecină s'au reculesŭ iute, s'au scăpatŭ de datoriile din patriă, şi aḑĭ suntŭ ómenĭ cu órecare stare şi măiestri independenţĭ, ba unii au adus'o la o posiţiă socială destulŭ de frumósă. Ei au contribuitŭ în modŭ însemnatŭ ca România sĕ-şĭ creeze o industriă.

In fine o a treia categoriă suntŭ Mocanii şi Ţuţuenii şi câteva sute de familii ţĕrănescĭ de pe la Făgăraşŭ etc. carĭ atraşĭ de ogórele şi păşunile ieftine ale Dobrogei s'au stabilitŭ cu totulŭ acolo, înfiinţândŭ vre-o câteva comune nouĕ, ca Făgăraşulŭ nou etc., ér alţii ocupândŭ locurile părăsite de Tătarĭ şi Cerchezĭ, cum e Caramuratŭ, Megidia etc. Dér în genere numĕrulŭ lorŭ nu este mare şi clima cea disproporţionată a Dobrogei i-a rĕpusŭ pe mulţĭ, căcĭ au perdutŭ mare parte din averile ce au dusŭ acolo.

(Va urma)

DIN AFARĂ.

Rusia şi România.

Nu de multŭ a apărutŭ în ḑiarulŭ „Wiedomosti" din Moscva unŭ articulŭ,

în care fù provocatŭ guvernulŭ rusescŭ a face unŭ pasŭ diplomaticŭ în cestiunea bulgară, deórece tocmai acum situaţia europénă este fórte favorabilă pentru o procedere activă. Acum cere fóia din Moscva dela diplomaţia ruséscă de a lua mĕsurĭ, spre a face, ca lucrurile în *România* sĕ ia o direcţiune favorabilă Rusiei.

Starea lucrurilorŭ în România, dice „Wiedomosti“, este din punctŭ de vedere rusescŭ fórte nefavorabilă. Ministeriulŭ Catargiu n'a împlinitŭ speranţele ce le deşteptase în Rusia. Acestŭ ministeriu, nu numai că n'a cassatŭ mĕsurile luate de predecesorii sĕi, carĭ suntŭ duşmane Rusiei, ci lucră chiarŭ înpotriva intereselorŭ rusescĭ şi pentru interesele ligei de pace europene. Cu deosebire ministrulŭ de esterne Lahovary a trecut în tabĕra inimicilorŭ Rusiei.

Tóte acestea, dice fóia ruséscă, se petrecŭ în România, cu tóte că representantulŭ Rusiei de acolo, d-lŭ Hitrovo, se distinge între diplomaţii rusescĭ printr'o anumită energia şi îngrijire pentru interesele Rusiei. De aceea „oficiulŭ centralŭ diplomaticŭ alŭ Rusiei“, trebue sĕ sprijinéscă pe d-lŭ Hitrovo şi trebue însuşĭ sĕ păşéscă la mijlocŭ. Pănă acuma n'a făcutŭ nimicŭ spe a apĕra influinţa ruséscă de fiascurĭ şi numele rusescŭ de umilirĭ.

Crispi în Neapole.

O manifestaţiune grandiósă s'a făcutŭ în onórea ministrului-preşedinte italianŭ Crispi în Neapole. Cu acéstă ocasiune Crispi a ţinutŭ unŭ discursŭ, care a fostŭ primitŭ cu aplause entusiastice. Elŭ dise între altele:

„Sunt de multŭ concetăţénulŭ vostru, căcĭ am venitŭ la 1843 la Neapole şi am locuitŭ aicĭ. Atuncĭ am înfiinţatŭ unŭ comitetŭ cu îndoitulŭ scopŭ de a împăca Neapolea cu Sicilia, pe carĭ tiranii voiau sĕ le ţină în desbinare, pentru că puterea lorŭ se răzima pe cérta nóstră, şi de a provoca cu puterĭ unite o revoluţiune pentru câştigarea libertăţii. Numai doi membri ai acestui comitetŭ suntŭ încă în viéţă: Daminno Assanti, veteranulŭ libertăţii, pe care voi toţĭ îlŭ cunósceţĭ, şi eu... Adĭ domnesce libertatea, pe care eu nicĭ-odată nu am vătĕmat'o, căreia credŭ, că în totdéuna i-am servitŭ... De multe-orĭ s'au resculatŭ proprovinciile nóstre, spre a'şĭ scutura jugulŭ, dér silinţele lorŭ rĕmaseră zadarnice, pentru că nu eram uniţĭ! Unirea este garanţia libertăţii; astădĭ posedemŭ şi una şi alta, şi le vomŭ apĕra în totdéuna.“

Alegerile în Francia.

Despre luptele electorale în Parisŭ, în ajunulŭ alegerilorŭ, alŭ cărorŭ resultatŭ ne este acum cunoscutŭ, i-se scrie diarului „Neue freie Presse“ între altele:

In cerculŭ alŭ 18-lea — unde mai înainte fusese alesŭ Clemenceau, ér acum fù alesŭ Boulanger — se vĕdŭ în tóte stradele mulţime de afişurĭ roşii de următorulŭ cuprinsŭ: „*Generalŭ Boulanger, proscrisulŭ — revisiunea constituantei*“. Multe din aceste afişurĭ suntŭ rupte, pe unele e ştersŭ titlulŭ „generalŭ“ şi înlocuitŭ cu cuvêntulŭ „hoţŭ“. Pe alte afişurĭ se vĕdŭ bilete scrise cu mâna: „*sĕ nu votămŭ, sĕ ne resculămŭ*“. Afişurile contra-candidatului generalului Boulanger, Thiebaud, suntŭ mai rarĭ. Pe strade boulangiştii se céртă în publicŭ cu ómenii guvernului. Câtŭ se adună mai mulţĭ la unŭ locŭ, se audŭ aci laude pentru Boulanger, aci înjurăturĭ în contra lui. Cea mai mare parte privescŭ numai la tóte acestea, fără a dice ceva.

E aprópe de necredutŭ cum se acusă, înjură şi vatămă candidaţii unii pe alţii în afişurile, ce se lipescŭ pe păreţĭ. Ei se numescŭ reciprocŭ *mincinoşĭ şi hoţĭ*. Unŭ rĕsboiu amărîtŭ au purtatŭ în Faubourg St. Antoine fostulŭ ministru de comerciu *Lokroy* cu boulangistulŭ *Massard*. Acesta din urmă numesce pe Lokroy „unŭ călugărŭ, care şi-a lăpădatŭ reverenda“, care n'a ţinutŭ nicĭ una din promisiunile sale şi care prin consimţirea sa la espediţiunile de peste mare a supusŭ ţéra lui Bismarck şi lui Crispi, şi finesce: „josŭ cu hoţulŭ“! Lokroy rĕspunde dicêndŭ, că elŭ a făcutŭ parte din acetŭ guvernŭ, a căruia purtare mândră în afacerea Schnæbele a fostŭ cunoscută, şi finesce asemenea: „josŭ cu hoţulŭ şi cu uceniculŭ de hoţĭ“!

Numai câţiva paşĭ departe dela aceste afişurĭ „ciudate“, se ridică, pe „Place de Trône“ de odinióră, unŭ mândru grupŭ de statue, representândŭ „*triumfulŭ Republicei*“ de *Dalon*, care a fostŭ înauguratŭ în 21 l. c. de preşedintele republicei, ţinêndŭ discursulŭ festivŭ ministrulŭ-preşedinte Tirard.

Conflictŭ între Cehii tinerĭ şi noulŭ guvernatorŭ.

In dilele din urmă a fostŭ în Praga alegere de deputaţĭ pentru dieta boemă şi isbênda a fostŭ a Cehilorŭ bĕtrânĭ. Primindŭ noulŭ guvernatorŭ Thun la 20 Septemvre deputaţiunea oraşului Praga, 'şĭ-a esprimatŭ către ea bucuria pentru isbânda Cehilorŭ bătrânĭ la alegerile din Praga. Acésta a supĕratŭ pe Cehii tinerĭ şi organulŭ lorŭ „Narodni Listy“ imputá guvernatorului lipsă de tactŭ politicŭ şi de imparţialitate. Ca persónă şi cetăţénŭ póte se se bucure de isbêndile Cehilorŭ bĕtrênĭ şi sĕ recunóscă îndreptăţirea punctului de vedere alŭ partidei conservatóre, dér ca guvernatorŭ, ca locţiitorŭ alŭ monarchului constituţionalŭ şi ca servitoru alŭ statului, e îndatoratŭ a recunósce totŭ aşa de bine şi îndreptăţirea punctului de vedere alŭ partidei liberale în poporulŭ cehŭ, câtă vreme acésta stă pe basa legii şi luptă cu mijlóce legale.

Şi mai multŭ va înăsprì încă decâtŭ acum raporturile dintre Cehii tinerĭ şi dintre contele Thun o altă declaraţiune a acestuia făcută — de cumva e adevĕratŭ — cu ocasiunea primirei comitetului ţĕrii, că adecă va sprijinì din tóte puterile elementele moderate, din contră va fi contrarŭ alŭ elementelorŭ estreme.

Nu-i vorbă, e slabă isbênda Cehilorŭ bĕtrânĭ, considerândŭ că isbênda la alegerile din ţéră e a Cehilorŭ tinerĭ. Prinţulŭ Liechtenstein s'a şi retrasŭ dela conducerea clubului centrului din dieta boemă, motivându'şĭ retragerea cu aceea, că au „învinsŭ elementele estreme la alegerile dietale.“ Acéstă retragere nu póte, decâtŭ sĕ încurajeze şi mai multŭ pe Cehii tinerĭ, carĭ vorŭ fi cei mai tarĭ în dieta viitóre şi astfelŭ nu uşóră va fi posiţia guvernatorului, décă va sta în oposiţiune făţişe şi pronunţată cu Cehii tinerĭ.

SCIRILE DILEI.

P. S. Sa Păr. Episcopŭ alŭ Caransebeşului Nicolau Popea, reîntorcêndu-se dela Sibiiu, unde a participatŭ la şedinţele consistoriului metropolitanŭ, a sositŭ în sĕptĕmâna trecută la Caransebeşŭ.

***

Hirotonire. D-lŭ *Terenţiu Ursu*, clericŭ absolutŭ alŭ eparchiei aradane, s'a hirotonitŭ întru preotŭ pentru parochia vacantă din Chişineu.

***

Pentru viriliştii comit. Sibiiu. Comisiunea verificătóre însărcinată cu rectificarea listei contribuabililorŭ, carĭ plătescŭ cea mai mare dare (viriliştĭ), îşĭ va ţinė şedinţele în cancelaria protonotarului comitatensŭ dela 27—30 Septemvre n. In aceste dile publiculŭ póte vedé listele şi se primescŭ reclamările pentru înscrierea în liste a celorŭ îndreptăţiţĭ. In contra conspectelorŭ dela inspectorat, care servescŭ ca basă la rectificarea consemnării viriliştilorŭ şi care suntŭ espuse în biroulŭ protonotarului, se primescŭ reclamările pănă în 27 Septemvre n.

***

Cuponulŭ din Octomvre. Sumele de plată în Octomvre, socotite în florinĭ, se urcă la 44·4 milióne florinĭ, din carĭ 31·8 milióne fl. suntŭ în cupóne, ér restulŭ plătirĭ de capitale.

***

Nĕcazurile Ciacovenilorŭ. Românii din Ciacova, fiindŭ amestecaţĭ cu Sêrbĭ, au rĕmasŭ, cu ocasiunea despărţirei Românilorŭ de Sêrbĭ, şi mai departe sub erarchia sêrbéscă, aparţinêndŭ de diecesa sêrbéscă a Timişórei. Deşi Românii sunt în maioritate, totuşĭ suntŭ eschişĭ dela tóte, n'au nicĭ preotŭ românescŭ, nicĭ învĕţătorŭ românescŭ. Serviţiulŭ dumnedeescŭ în biserică se face două sĕptĕmânĭ în limba sêrbéscă, şi numai o sĕptămână în limba română stricată, de către unŭ preotŭ sêrbescŭ; ér când cade vr'o sĕrbătóre mare în sĕptĕmâna Românilorŭ, serviţiulŭ dumnedeescŭ se face în limba sêrbéscă. De 25 de anĭ durézá acéstă stare de lucrurĭ, protopopulŭ românŭ vede cu ochii suferinţele credincioşilorŭ românĭ, dér nicĭ capulŭ nu-lŭ dóre. Românii ciacovenĭ apeléză la P. S. Sa Păr. Episcopŭ alŭ Caransebeşului Neculae Popea, ca sĕ'i scape odată de suferinţe.

***

La şcólele agronomice subvenţionate de universitatea săsésca au fostŭ în 1888/9: la cea din Mediaşŭ 1 elevŭ românŭ, 20 germanĭ; la cea din Bistriţă 8 elevĭ germanĭ. Dela cea din Feldióră lipsescŭ datele. — N'ar strica sĕ fiă frecventate aceste şcóle de mai mulţĭ elevĭ românĭ.

***

Şcólă pentru economia de casă, în care se învéţă în modŭ practicŭ pregătirea mâncărilorŭ fine şi de rêndŭ, tratamentul rufăriei, scrobitul şi călcatulŭ, deprinderea în têrguire potrivită cu mijlócele de traiu, curăţirea şi ordinea în casă etc., a deşchisŭ în Braşovŭ d-şóra *Iosefina de Trauschenfels*, care a studiatŭ în direcţiunea acésta la Sibiiu — unde esistă o asemenea şcólă — şi la Viena. Elevele séu rĕmânŭ numai peste di în institutŭ séu potŭ sĕ priméscă locuinţă şi costŭ într'însulŭ. Acéstă şcólă e a doua de felulŭ arĕtatŭ, care se înfiinţéză în Braşovŭ, cea dintâi fiindŭ internatulŭ „Reuniunei femeilorŭ române“, unde se învaţă pe lângă economia casii, şi diferite ţĕsăturĭ şi lucrărĭ de mână, precum şi carte şi limbĭ.

***

Reorganisarea trupelorŭ de trenŭ, precum anunţă „Reichwehr“, a începutŭ a se face în sensulŭ, că de aci înainte fiecare divisiune de trenŭ va avé sĕ-şĭ pórte ea în evidenţă statulŭ personalŭ alŭ efectivului. In modulŭ acesta divisiunile de trenŭ se facŭ cu totulŭ independente de regimente, avêndŭ a-şĭ administra ele materialulŭ de trenŭ şi reformându-se comandele superióre de trenŭ, ce suntŭ însărcinate cu supravegherea.

***

O moştenire de 100 milióne. Peste o sută de persóne s'au adunatŭ la 15 Septemvre în cancelaria advocatului Dr. Wilhelm Fried din Pesta, în afacerea moştenirei după Leidesdorf, rĕposatŭ în San-Francisco. Fiă-care din cei de faţă a pretinsŭ moştenirea, care a rĕmasŭ unui căpitanŭ Folson. Dr. Fried a cetitŭ mai multe documente, din care resese, că decedatulŭ era de origine ungară (era jidovŭ din Ţéra ungurésca), şi că prin urmare Folson n'are dreptŭ la moştenire. După unŭ atestatŭ datŭ de rabinulŭ din Aszod, moşulŭ rĕposatului se numia Baruch, tată-sĕu Mordechai, mrmă-sa însĕ Serche Leidesdorf. Dela aceştia se tragŭ moştenitorii, carĭ locuescŭ parte în Austria, parte în Ţéra-ungurésca. Strămoşulŭ lui Baruch Leidesdorf locuia în Nikolsburg. E neîndoiosŭ, dice „P. Ll.“, că rĕposatulŭ milionarŭ a ajutatŭ cu banĭ pe rudeniile sale de aci. Cei de faţă au însărcinatŭ pe adv. Dr. Fried sĕ adune tóte documentele necesare pentru obţinerea moştenirii şi sĕ se pună în înţelegere cu locuitorulŭ Ulmer din New-York, care pentru obţinerea moştenirei a pusŭ în perspectivă constituirea unei societăţĭ pe acţii.

***

Focŭ. In sĕptĕmâna trecută au arsŭ în Satulungŭ patru şurĭ.

***

Concertŭ şi danţŭ întocmesce Joi séra în 26 Septemvre corpulŭ oficerescŭ alŭ reg. 2 de inf. în sala hotelului Nr. 1. Inceputulŭ la 8 óre. Biletele de învitare distribuite în carnevalulŭ trecutŭ au va lóre şi pentru acestŭ concertŭ.

***

Sfinţirea unei bisericĭ. In 8 Septemvre v. s'a sfinţitŭ biserica cea nouă din Buştenĭ (judeţulŭ Prahova în România), de pe domeniulŭ corónei cu acelaşŭ nume. Biserica s'a ridicatŭ cu cheltuiala Regelui Carolŭ din veniturile domeniului şi a costatŭ aprópe 100,000 lei. Sfinţirea s'a făcutŭ de către Mitropolitulŭ primatŭ în presenţa Regelui, a Principelui moştenitorŭ, a miniştrilorŭ şi a unui numerosŭ publicŭ ce venise într'adinsŭ acolo. S'a datŭ unŭ dejunŭ regalŭ de 60 tacâmurĭ şi o masă ţĕrănéscă de 400 tacâmurĭ. Musica şi lăutarii au înveselitŭ pe asistenţĭ. Biserica este lucrată într'unŭ reuşitŭ stilŭ bizantinŭ.

O cursă Saşilorŭ. Persecuţiunĭ.

In 18 Septemvre n. s'au începutŭ în Pesta tractările conventului districtului montanŭ alŭ comunităţii bisericescĭ evangelice conf. augsb., sub preşedinţa inspectorului Teofilŭ Fabini, de origine sasŭ, fostŭ ministru de justiţiă, şi a episcopului din B. Csaba. De faţă au fostŭ şi deputatulŭ sasŭ Petru Busbach şi fostulŭ deputatŭ sasŭ Stainacher.

După câteva hotărîrĭ de puţinŭ interesŭ, membrulŭ Michail Zsilinszki, într'o lungă vorbire, propuse a se nisuì la unirea tuturorŭ protestanţilorŭ din Ţéra ungurésca şi Ardélŭ, dér cu deosebire unirea cu protestanţii ardelenĭ, carĭ, deşi au aceléşĭ interese, aparŭ separaţĭ, ca printr'unŭ părete despărţitorŭ. Vorbitorulŭ se provócă la *episcopulŭ sasŭ ardeleanŭ Teutsch, care 'şĭ-a găsitŭ loculŭ sĕu în camera magnaţilorŭ ca episcopŭ ungurescŭ. Sĕ fiă o mare biserică evangelică ungurésca şi nicĭ o comuniune specială dincolo de Muntele craiului.* Acésta sĕ se ţîntéscă pe cale amicală, frăţéscă şi, lucru naturalŭ, şi pe cale legală.

Propunerea acésta, după ce au lăudat'o şi preşedintele Fabini în modulŭ celŭ mai călduroşŭ, a fostŭ primită de conventŭ cu strigărĭ de „ejlen“, adecă s'a decisŭ a se presenta conventului generalŭ.

Cursa e minunată: Teutsch episcopŭ *ungurescŭ* alŭ Saşilorŭ! sĕ se facă şi o mare biserică ev. *ungurésca*, 'şĭ-apoi „eljen“-ulŭ pune capaculŭ! Fabini-Bausснern-Fluger au dóră o *misiune.*

*

In aceeaşĭ şedinţă se pertractá afacerea învĕţătorului Karol Venich din B. Csaba, acusatŭ de „uneltirĭ panslaviste“, cum de regulă suntŭ acusaţĭ bieţii învĕţătorĭ slovacĭ de persecutorii Nemaghiarilorŭ. Ca raportorŭ vorbì seniorulŭ Adam Achim. Nicĭ cu ocasiunea cercetării făcute în acéstă afacere, nicĭ la pertractare înaintea senatului disciplinar nu s'a doveditŭ nimicŭ, ce ar puté apăsa pe acusatŭ. Nu suntŭ nicĭ acusatorĭ nicĭ dovedĭ. Numai o interpelare a învinuitŭ pe învĕţătorŭ. Raportorulŭ rógă adunarea, sĕ libereze de bănuială pe nevinovatulŭ învĕţătorŭ. Dér seniorulŭ Achim mai rógă conventulŭ, *sĕ isgonéscă cu energiă din cerculŭ sĕu urgisitulŭ obiceiu de a suspiciona şi calumnia*, precum şi spionagiul, ce atâtŭ dedesŭ s'a observatŭ şi care nicĭ pentru copii nu se potrivesce.

Astfelŭ s'a luatŭ dela ordinea dilei acéstă afacere. Dér óre nu merită cea mai aspră admoniare, décă nu chiar pedépsă, cei carĭ şĭ-au făcutŭ o misiune „patriotică“ din spionagiu şi persecuţiune? De ce nu s'a propusŭ isgonirea din con-

ventŭ a astorŭ felŭ de uneltitorĭ în contra celorŭ de naționalitate nemaghiară? Dér vorba ceea: o mână spală pe alta, și corbŭ la corbŭ nu'șĭ scóte ochii.

Corespondența „Gaz Trans.“

D-lŭ N. Groza, din Tohanulŭ-vechiu, ne rógă în numele mai multorŭ grănițerĭ a publica o' rectificare la corespondența apărută în nr. 189 din an. curentŭ alŭ fóiei nóstre. Estragemŭ din acésta rectificare părțile, ce se țină de obiectŭ, lăsândŭ rĕspunderea în sarcina scriitorului:

Tohanulŭ vechiu, 10 Sept. 1889.

...Declarămŭ, că articululŭ subscrisŭ de „unŭ grănițerŭ“, publicatŭ la 23 Augustŭ (4 Septemvre.) 1889 în prețuitulŭ diarŭ „Gazeta Transilvaniei“ în totŭ cuprinsulŭ sĕu nu este basatŭ pe adevĕrŭ, pentru că alegerea scaunului școlasticŭ comunalŭ, a fostŭ cunoscută tuturorŭ locuitorilorŭ cu 3—4 sĕptĕmânĭ — și representanța comunală a fostŭ conchemată nu cu 24 — ci cu 48 óre înainte. — D-lŭ proto-pretore Jacob Popeneciu, ca totdéuna, așa și la alegerea din cestiune s'a purtatŭ cu cea mai umană și mai plăcută purtare, după cum credemŭ, că onor. publicŭ îlŭ cunósce, că și natura D-sale e fórte nobilă, blândă și plăcută tuturorŭ ómenilorŭ de omenia.

Nu este adevĕratŭ, că alegerea nu s'a făcutŭ cu aclamațiune, pentru că toțĭ membrii de față au fostŭ învoițĭ a se face cu aclamațiune, afară de unŭ bietŭ representantŭ comunalŭ anume Ioanŭ Avramŭ Aldică, — pe care îlŭ luase bravulŭ preotŭ Georgiu S. Thomasŭ de mânecă și dicea, că acelŭ individŭ nu voiesce a se face alegerea cu aclamațiune, la ce d-lŭ proto-pretore a disŭ: bine! pentru 10 minute suspindŭ ședința pentru consultare și apoi poftițĭ a face votisare nominală. Vĕdêndŭ aceștĭ doi individĭ, că toțĭ ceilalțĭ membri și după consultare de 10 minute voescŭ a aclama pe membri propușĭ de d-lŭ notarŭ cercualŭ Ioanŭ Vladŭ, șĭ-au retrasŭ cuvêntulŭ și astfelŭ s'a făcutŭ alegerea cu aclamațiune.

După aceea d-lŭ proto-pretore în sensulŭ §-lui 117 din articululŭ de lege XXXVIII. din 1868 fiindŭ aicĭ 3 învĕțătorĭ a purcesŭ la alegerea unui representantŭ, și întrebândŭ pe învĕțătorulŭ Nicolae Popŭ, că cu cine voesce a vota, elŭ a rĕspunsŭ, că nu voiesce a vota cu nimenĭ, învĕțătorulŭ Nicolae Vodă asemenea a declaratŭ, că și elŭ nu votéză, prin urmare d-lŭ proto-pretore a declaratŭ, că deórece cei 2 învĕțătorĭ nu voiescŭ a' votisa D-sa *denumesce* pe d-lŭ învĕțătorŭ-diriginte Stefanŭ Iozon și astfelŭ l'a proclamatŭ de representantŭ alŭ corpului învĕțătorescŭ. După terminarea alegerei învĕțătorului, Nicolae Popŭ a disŭ către d-lŭ proto-pretore, că elŭ a voitŭ sĕ voteze cu elŭ însușĭ, a căpĕtatŭ rĕspunsŭ: bine! dér pentru ce n'ai voitŭ ântâiu a vota? Elŭ dice în modŭ de totŭ bruscŭ „Eu sciu pentru ce nu!“ D-lŭ proto-pretore îlŭ întrébă zîmbindŭ: „D-ta nu escĭ învĕțătorŭ? pentru ce nu te porțĭ și d-ta dragulŭ meu, ca și ceilalțĭ d-nĭ învĕțătorĭ și membri, carĭ sunt de față? Eu nu am așteptatŭ așa ceva dela d-ta“!

. . . Prin urmare nu este adevĕratŭ, că ar fi disŭ d-lŭ pretore înfuriatŭ, că „elŭ atuncĭ nu mai este învĕțătorŭ“. Nu este adevĕratŭ nicĭ aceea că protocolulŭ de alegere s'a încheiatŭ fără a se fi cetitŭ și subscrisŭ de membri de încredere, carĭ nu au fostŭ de față la alegere, pentru că nu numai protocolulŭ de alegere, dér chiar și ordinațiunile ministrului reg. de culte și instrucțiune publică dimpreună cu decisiunea comisiunei municipale și ordinulŭ Domnilorŭ vice-comite și inspectorŭ reg. de școle s'au cetitu și esplicatŭ din cuvêntŭ în cuvêntŭ și protocolulŭ de alegere s'a subscrisŭ de membri de încredere, carĭ au fostŭ de față la alegere, și anume 2 sĕu 3 suntŭ aceia, carĭ ocură cu numele în articululŭ din cestiune și carĭ au dictatŭ compunerea lui bravului și făimosului grănițerŭ.

Nu este adevĕratŭ nicĭ aceea că preotulŭ Thomasŭ ar fi rugatŭ pe d-lŭ pretore sĕ priméscă unŭ protestŭ contra modului de alegere, pentru că nicĭ nu-lŭ avea, dér a cerutŭ ca sĕ-se amâne alegerea, pentru ca sĕ se pótă face unŭ protestŭ, dér d-lŭ p.-pretore i-a disŭ, că nu numai că nu amână alegerea, dér chiar sĕ aibă protestŭ făcutŭ și nu l'ar primi la protocolŭ, de-o parte din motivŭ, că contra decisiunei mai înalte protestŭ nu are locŭ,*) ér pe de altă parte, că dênsulŭ nu este plenipotențiatŭ de locuitorii grănițerĭ a protesta în numele lorŭ...

...Bravulŭ grănițerŭ înzadarŭ dice, că s'a formatŭ o clică în comună, pentru că elŭ a fostŭ și este și astădĭ șefulŭ și conducĕtorulŭ clicei, care a constatŭ și constă și astădĭ din 8—10 familii din neamulŭ lui... ...Inzadarŭ dice, că unii umblă după domnia, pentru că dovadă destulă este, că ei singurĭ umblă după domnia...

...Vai multŭ trebue sĕ călătorescă până ce'lŭ vomŭ crede, că sîmte românesce și se interesézà de binele grănițerilorŭ românĭ, se interesézà d-lui de chimirulŭ sĕu ca totdéuna.

Și noi amŭ fi doritŭ, ca școla nóstră sĕ rĕmână școlă grănițerescă, însĕ cetindu-ne d-lŭ protopretore ordinațiunile susŭ amintite, noi ne-amŭ supusŭ la alegere și nu amŭ pututŭ protesta susŭ și tare**) protesteze elŭ!

In numele mai multorŭ grănițerĭ
N. Groza.

*) Cum sĕ n'aibă locŭ, când decisiunea „mai înaltă“ vatămă drepturĭ vechĭ câștigate și chiar și legea? — Numai ucazurile muscălescĭ nu suferŭ proteste. Red.

**) Rĕu destulŭ, că n'ațĭ protestatŭ cu toții în unire și în cea mai bună înțelegere, când odată diceți, că ațĭ fi doritŭ, ca școla sĕ rĕmână scólă grănițerescă, adecă proprietate numai a grănițerilorŭ, nu și a veneticilorŭ de tóte soiurile și nemurile, ce s'au aședatŭ și se vorŭ mai aședa în comună! Red.

Mulțămită publică

mărinimoșilorŭ contribuitorĭ pentru edificarea bisericei române din Deșŭ.

Deșŭ, 29 Sept. 1889.

D-nii Gavrilŭ Manu 20 fl. Dr. Gavrilŭ Triponŭ 2 fl. Alesandru Mateiu (Zubri fluerașulŭ) 2 fl. Nicolae Bene 2 fl. Iacobŭ Popŭ 1 fl. George Șuleanu 10 fl. Simionŭ Câmpianŭ 2 fl. Dumitru Condorŭ 3 fl. Vasilie Ciotlanșiu 2 fl. Maria Zapintianŭ 1 fl. D. Florianŭ Hatoșŭ 2 fl. D. Teodorŭ Hermanŭ protopresbiterŭ gr. or. 5 fl. Alexandru Florisca 2 fl. Vasilie Florișca 1 fl. Teodorŭ Pesteșianŭ 2 fl. Ioanŭ Popŭ (de pe vale) 2 fl., Maria Rusu 50 cr.

Representanța bisericéscă gr. cath. română.

prin *Petru Mureșianŭ-Șireganulŭ.*
cassariu și colectante.

P. T. Domnii, cărora li-s'au trimesŭ liste de subscriere suntŭ rugațĭ a ni-le retrimite cu ofertele colectate câtŭ de curêndŭ.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS.“

(Serviciulŭ biuroului de coresp. din Pesta.)

Pesta, 24 Septemvre. *Consiliulŭ de miniștri, ce s'a ținutŭ erĭ, a resolvatŭ și cestiunea pădurilorŭ din Bistrița-Năsăudŭ.*

Üllö, 23 Septemvre. *Casulŭ din Monorŭ cu stegulŭ negru-galbenŭ s'a ivitŭ și în Üllö, unde alaltaerĭ nóptea fostŭ depărtatŭ stegulŭ negru-galben dela locuința colonelului Fojnarovits.* Prăjina a fostŭ găsită într'o grópă aprópe de șoséua țerii. Gendarmeria a primitŭ ordinŭ fórte severŭ sĕ descopere pe făptuitorĭ.

Parisŭ, 24 Septemvre. Foile republicane suntŭ fórte mulțămite cu resultatulŭ alegerilorŭ. Suntŭ cunoscute 560 resultate, și anume; aleșĭ suntŭ 224 republicanĭ, dintre carĭ 166 moderațĭ, 57 radicalĭ: 159 opoziționalĭ, dintre carĭ 86 regaliștĭ, 51 bonapartiștĭ, 22 boulangiștĭ. Dintre 177 balotage suntŭ 136 favorabile republicanilorŭ. In viitórea cameră arŭ fi decĭ 369 republicanĭ și 201 opoziționalĭ. Deosebirile cu privire la raportările despre voturile date lui Boulanger vină de acolo, că unele secțiunĭ au anulatŭ bilete de votŭ cu numele lui Boulanger, pe când maioritatea secțiunilorŭ le-a admisŭ ca valabile.

Cununiă. D-lŭ *Alesandru Czernecki*, c. r. căpitanŭ în divisia de bateriă grea Nr. 3, s'a căsătoritŭ cu d-na *Emma Cotten* născ. *Weich*. Bielietz, în Septemvre 1889.

Logodnă. D-lŭ *Ionŭ Al. Frateșŭ* și d-șóra *Reveica N. Cosma*, Brăila-Covasna, fidanțațĭ.

DIVERSE.

Unŭ paricidŭ. Unŭ locuitoriu din Hodony (Ungaria) George Milos cerù dela mama lui banĭ, pentru a plăti o poliță, ce era scadentă. Mama lui îi refusà rugarea sa, ceea ce îlŭ irità atâtŭ de multŭ, încâtŭ luà unŭ toporŭ și o lovì astfelŭ, că cădù la pămêntŭ. Vĕdêndŭ după aceea, că mama lui totŭ mai rĕsuflă, o înjunghià c'unŭ cuțitŭ de bucătăriă, până îșĭ dădù sufletulŭ. Larma ce-o produse acestŭ omorŭ, făcù pe servitóre sĕ între grabnicŭ în odaiă și când vĕdù ea pe stăpâna ei inundată în sânge, începù sĕ strige. Asasinulŭ se aruncà atuncĭ pe biata fată și îi tăià gâtulŭ totŭ cu acelașĭ cuțitŭ, cădândŭ josŭ mórtă. Indoitulŭ ușigașŭ declarà în fața judecătorilorŭ, că ar fi comisŭ acéstă crimă în bețiă. Tribunalulŭ însĕ nevoindŭ sĕ-i crédă acésta scusă, îlŭ osêndì la închisóre pe viĕță, care osêndă este deja întărıtă de tabla regéscă.

Narcotisatŭ. In spitalulŭ „Crucea roșiă“ din Lyon avea, acum de curêndŭ, sĕ se facă o operațiă grea și durerósă. Pacientului i-se dete cloroformŭ, dér fiindŭ elŭ de constituțiune tare, estraordinară, pe lângă aceea bunŭ bĕutorŭ, se tredì din amețélă îndată la prima tăietură și turburatŭ de mâniă, smulse de la medicŭ cuțitulŭ celŭ ascuțitŭ ca briciulŭ și, deși erau față mai multe persóne, totușĭ, înainte de alŭ putè domoli, străpunse de mórte pe profesorulŭ Nagout și pe o călugăriță de 20 anĭ, care ajuta ca îngrijitóre. Ucigașulŭ fù legatŭ și transportatŭ în spitalulŭ inchisiților. Recunoscêndŭ medicii, că narcosa nu-i póte folosì, l'au supusŭ la operațiă trézŭ. Operația a succesŭ bine. Medicii sperézà, că ucigașulŭ se va vindeca în curêndŭ. Intrebarea este acum: se va pedepsì, orĭ nu, ucigașulŭ, care a sĕvêrșitŭ fapta într'o stare pe jumĕtate fără consciință?“

Florărésa bogată. Se scrie din Neapole: Din locuința elegantei fete, vêndĕtóre de florĭ, cunoscută sub numele „frumósa“ Adelină, s'au furatŭ banĭ și juvaericale în prețŭ de 40,000 lire. De aicĭ se vede, că vêndarea de florĭ, la noi în Neapole, este o meseriă din cele mai bănóse.

Cum se călătoresce în America. In America domnesce astădĭ înclinarea, de a mărì iuțéla trenurilorŭ. Nu de multŭ s'a înființatŭ acolo unŭ trenŭ, ce constă numai din 5 vagóne cu o greutate de 438,500 funțĭ, și care în decursŭ de două ore 58 minute a făcutŭ unŭ drumŭ de 143·3 milurĭ engleze socotindu-se la acésta și timpulŭ oprirei la stațiunĭ. Cea mai repede călĕtoriă, ce s'a făcutŭ în timpulŭ din urmă, a fostŭ în Pennsylvania între Fort Wayne și Chicago, în care trenulŭ a făcutŭ într'o oră 71 de milurĭ engleze sĕu 114,239 metri.

O nouĕ materiă esplosivă pentru armate s'a inventatŭ de către directorulŭ Siersch alŭ fabricei de dinamită din Pojunŭ în unire cu alții. Noua materiă se numesce *ecrasită*, multŭ mai distrugĕtóre decâtŭ dinamita, dér nesimțitóre la presiune și isbire. Acéstă materiă e cea mai potrivită pentru umplerea ghiulelelorŭ. Totŭ în acea fabrică se dice, că s'a inventatŭ și unŭ prafŭ de pușcă, care nu face fumŭ.

Mândria justificată. „Judele: Acusatule, cum îțĭ și vine sĕ rîdĭ, când eștĭ păritŭ, că ți-ai bătutŭ nevasta?“— Acusatulŭ: „Scii, domnule jude, de cincĭ anĭ trăimŭ la olaltă și acum este ântâia dată, când a căpĕtatŭ ea, și nu eu, bătaia“.

Mamă cu preîngrijire. „Te iubescŭ, domnișóră mai pe susŭ ca tóte din lume! mĕ iubeștĭ și d-ta?“ — „Eu, nu. Mama m'a opritŭ sĕ iubescŭ vre-unŭ tînĕrŭ, înainte de a mĕ lua de soțiă!“

Necrologŭ. Vechiulŭ profesorŭ din Focșanĭ **Ionŭ Albini**, ardelenŭ de locŭ părintele d-lui Victorŭ Albini, funcționarŭ de cale ferată la gara Focșanĭ, a încetatŭ din viĕță în 11 (23) Septemvre 1889.

ULTIME SCIRĬ.

„Telegrafulŭ Românŭ“ din Bucurescĭ spune, că lucrările de înarmare și reparațiă a întăririlor dela Rusciucŭ, Vidinŭ, Burgas și Șumla se facŭ cu mare activitate. Silistra și Nicopoli nu vorŭ fi de locŭ întărite. Pentru manevre vor fi grabnicŭ concentrate patru corpurĭ de armată.

———

„Pravitelstveni Wiestnik“ în numĕrulŭ sĕu 239, scrie următórele: Dela 10 Septemvre acestŭ anŭ, comandanții regimentelorŭ casarmate în circumscripțiunea militară a Odesei, *vorŭ pleca în Basarabia*, și anume în împrejurimile Chișineului pentru a supraveghea esercițiile *tacticei armate.* Aceste esercițiĭ se vorŭ mărgini cu scóterea planurilorŭ și resolvarea unorŭ probleme de tactică militară. Dirigearea esercițiilorŭ se va face de către generalulŭ-majorŭ Avcinicoff. *Scopulŭ esercițielorŭ constă în pregătirea comandanțilorŭ cu aceste lucrărĭ în casŭ de resbelŭ (voenago wremeni).*

Cursulŭ pieței Brașovŭ

din 24 Septemvre st. n. 1889.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.45	Vênd.	9.47
Argintŭ românescŭ -	„	9.40	„	9.42
Napoleon-d'orĭ - - -	„	9.46	„	9.48
Lire turcescĭ - - -	„	10.72	„	10.74
Imperialĭ - - - -	„	9.72	„	9.74
Galbinĭ .	„	5.57	„	5.60
Scris. fonc. „Albina“ 6%	„	101.—	„	102 --
„ „ „ 5%	„	98.50	„	99.1/2
Ruble rusescĭ - - -	„	123.—	„	125.—
Mărcĭ germane - -	„	58.20	„	58.50

Discontulŭ 6—8% pe anŭ.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 23 Septemvre st. n. 1889.

Renta de aurŭ 4% - - - - - -	90.60
Renta de hârtiă 5% - - - - - - -	94.90
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare -	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune) - -	99.90
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune) - -	117.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune) - -	—.—
Bonurĭ rurale ungare - - - - -	104.70
Bonurĭ cu clasa de sortare - - - -	104.70
Bonurĭ rurale Banatŭ-Timișŭ - - -	104.70
Bonurĭ cu cl. de sortare - - - -	104.70
Bonurĭ rurale transilvane - - - - -	104.70
Bonurĭ croato-slavone - - - - - -	105.—
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ - - - - - - - -	99.50
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	137.75
Losurile pentru regularea Tisei și Seghedinului - -	127.50
Renta de hârtiă austriacă - - - -	83.70
Renta de argintŭ austriacă - - - -	84.50
Renta de aurŭ austriacă - - - - -	110.65
Losurĭ din 1860 - - - - - - - -	117.90
Acțiunile băncei austro-ungare - -	916. –
Acțiunile băncei de creditŭ ungar. -	317.50
Acțiunile băncei de creditŭ austr. -	305.70
Galbenĭ împĕrătescĭ- - - - - - -	5.66
Napoleon-d'orĭ - - - - - - - - -	9.48 1/2
Mărcĭ 100 împ. germane - - - -	58.55
Londra 10 Livres sterlinge - - - -	119.75

Editorŭ și Redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureșianu.

Cancelaria Negruțŭ

în Gherla—Sz.-ujvár—Transilvania

DESCHIDE ABONAMENT PE ANUL 1889

la

AMICULU FAMILIEI. Ḑiarŭ beletristicŭ și enciclopedicŭ-literarŭ — cu ilustrațiunĭ. — Cursulŭ XIII. — Apare în 1 și 15 ḑi a lunei în numerĭ câte de 2—3 cóle cu ilustrațiunĭ frumóse; și publică articlii socialĭ, poesii, novele, schițe, piese teatralĭ ș. a. — mai departe tracteză cestiunĭ literare și scientifice cu reflesiune la cerințele vieței practice; apoi petrece cu atențiune viéța socială a Românilorŭ de pretutindenea, precum și a celorlalte poporațiunĭ din patriă și străinătate; și prin glume, în mare parte ilustrate, nisuesce a face câte o óră plăcută familiei strivite de grijile vieței; și preste totŭ nisuesce a întinde tuturorŭ individilorŭ din familiă o petrecere nobilă și instructivă. — Prețulŭ de prenumerațiune pre anulŭ întregŭ e 4 fl., pentru România și străinătate 10 francĭ, lei, plătibilĭ și în bilete de bancă orĭ marce postalĭ.

PREOTULŬ ROMÂNŬ. Ḑiarŭ bisericescŭ, scolarŭ și literarŭ — cu ilustrațiunĭ. — Cursulŭ XV. — Apare în broșurĭ lunare câte de 2½—3½ cóle, și publică portretele și biografiile archiereilorŭ și preoțilorŭ mai distinșĭ, precum și alte portrete și ilustrațiunĭ, — mai departe articlii din sfera tuturorŭ sciințelorŭ teologice și între aceștia mulțime de predice pre dumínecĭ, serbătorĭ și diverse ocasiunĭ, mai alesŭ funebralĭ, — apoi studii pedagogice-didactice și scientifice-literarĭ; și în urmă totŭ soiulŭ de amĕnunte și scirĭ cu preferința celorŭ din sfera bisericéscă, scolastică și literară. — Prețulŭ de prenumerațiune pre anulŭ întregŭ e 4 fl. — pentru România 10 francĭ — lei, plătibilĭ și în bilete de bancă orĭ marce postalĭ.

Colectanții primescŭ gratisŭ totŭ alŭ patrulea esemplarŭ.

Numerĭ de probă se trimitŭ gratisŭ orĭ-cuĭ cere.

Totŭ de aci se mai potŭ procura și următórele cărțĭ din editura propriă:

Renascerea limbei românescĭ în vorbire și scriere învederită și aprețiată de Dr. Gregoriu Silași. (Op complet). Broșura I. II. și III. Prețulŭ broș. I. II. câte 40 cr. — Broșura III. 30 cr. Tóte trei împreună 1 fl.

Merinde dela școlă *séu învĕțăturĭ pentru poporŭ* culese din diarulŭ unui scolarŭ de *Dr. Georgiu Popa.* — Opulŭ acesta, pentru povĕțuirile lui valoróse, are sĕ ocupe unŭ locŭ de frunte în bibliotecile nóstre poporale. D-lŭ autorŭ a avutŭ nimerita idee, de a publica prin opulŭ de față unŭ diarŭ de școlă, ce și-lŭ făcuse ca elevŭ de anul I alŭ școlei poporale superióre din Câmpenĭ, va se dică pe când era în alŭ 4-lea anŭ de școlă. In acestŭ diar se cuprindŭ diferite impresiunĭ din copilăriă, atâtŭ din școlă câtŭ și afară de școla: o colecție bogată de diferite povĕțuirĭ primite dela învĕțătorulŭ sĕu, pe carĭ autorulŭ le-a prelucratŭ și desvoltatŭ cu multă îngrijire. Cele mai fundamentale principii cu privire la morală, religiune, naționalitate, igienă, economie, istoriă etc. etc. se află în acestŭ opŭ, așa că singurŭ numai câteva din cele 32 capitule, cum ar fi d. es. capitulului despre fumatŭ, despre curățirea trupului etc. ar fi de ajunsŭ pentru a merita sĕ nu lipséscă din nicĭ o bibliotecă poporală românéscă. Opulŭ cuprinde 289 pagine 8⁰ —Prețulŭ unui esemplarŭ cu porto-francatŭ e 1 fl. 10 cr.

Barbu cobzariulŭ. Novelă originală e Emilia Lungu. Prețulŭ 15 cr.

Puterea amorului. Novelă de Paulina C. Z. Rovinaru. Pețulŭ 20 cr.

Idealulŭ perdutŭ. Novelă originală de Paulina C. Z. Rovinaru. Prețulŭ 15 cr.

Opera unui omŭ de bine. Novelă originală.—Continuarea novelei: **Idealulŭ pierdutŭ** de Paulina C. Z. Rovinar. Prețulŭ 15 cr.

Miseriile sociale. Novelă de Paulina C. Z. Rovinaru. Prețulŭ 20 cr.

Fântâna dorului. Novelă poporală de Georgiu Simu. Prețulŭ 10 cr.

Codreanŭ craiulŭ codrului. Baladă de Georgiu Simu. Prețulŭ 10 cr.

Ultimulŭ Sichastru. Tradițiune de Georgiu Simu. Prețulŭ 10 cr.

Bunica și Nepoțelulŭ. Schiță din sfera educațiunei. După Ernest Legouvé G. Simu. Prețulŭ 10 cr.

Probitatea în copilăriă. Schiță din sfera educațiunei. După Ernest Legouvé. Prețulŭ 10 cr.

Elŭ trebue sĕ se însóre. Novelă de Maria Schwartz, traducere de N. F. Negruțŭ. Prețulŭ 25 cr.

Branda séu Nunta fatală. Schiță din emigrarea lui Dragoșŭ. Novelă istorică națională. Prețulŭ 20 cr.

Numerii 76 și 77. Narațiune istorică după Wachsmann, de Ioanŭ Tanco. Prețulŭ 30 cr.

Hermanŭ și Dorotea după W. de Goethe, traducțiune liberă de Constantinŭ Morariu. Prețulŭ 50 cr.

Ifigenia în Tauria. Tragediă în 5 acte după Euripide, tradusă în versurĭ de Petru Dulfu. Prețulŭ 30 cr.

Carmen Sylva. Prelegere publică ținută în salele gimnasiului din Fiume prin Vincențiu Nicóră, prof. gimnas. — Cu portretulŭ M. S. Reginei României. Prețulŭ 15 cr.

Poesii, de Vasiliu Ranta-Buticescu. Unŭ volumŭ de 192 pagine, cuprinde 103 poesii bine alese și arangiate. Prețulŭ redusŭ (dela 1 fl. 20 cr.) la 60 cr.

Trandafirĭ și viorele, poesii poporale, culese de Ioanŭ Popŭ Reteganu. Unŭ volumŭ de 14 cóle. Preț. 60 cr.

Tesaurulŭ dela Petrósa séu **Cloșca cu puii ei de aurŭ.** Studiu archeologic de D. O. Olinescu. Prețulŭ 20 cr.

Biblioteca Sătenului Românŭ. Cartea III și IV, cuprindŭ materii fórte interesante și amusante. Prețulŭ la ambele 50 cr. — câte una deosebĭ 30 cr.

Biblioteca Familiei. Cartea I. Cuprinde materii fórte interesante și amusante. Prețulŭ 30 cr.

Colectă de recepte din economiă, industriă, comerciu și chemiă. Prețulŭ 50 cr.

Economia pentru scólele popor. de T. Roșiu. Ed. II. Prețulŭ 30 cr.

Spicuire din istoria pedagogiei la noi — la Românĭ. De V. Gr. Borgovan. Prețulŭ 15.

Manualŭ de Gramatica limbei române pentru scólele poporalĭ în trei cursurĭ, de Maximŭ Popŭ, profesorŭ la gimnasiulŭ din Năsĕudŭ. — Manualŭ aprobatŭ prin ministeriulŭ de culte și instrucțiune publică cu rescriptulŭ de data 26 Aprilie 1886, Nr. 13,193. — Prețulŭ 30.

Nu mĕ uita. Colecțiune de viersurĭ funebralĭ, urmate de iertăciunĭ, epitafiă ș. a. Prețulŭ 50 cr.

Carte conducĕtóre la propunerea calculărei în scóla poporală pentru învĕțătorĭ și preparandĭ. Broș. I. scrisă de Gavrilŭ Trifu profesorŭ preparandialŭ. Prețulŭ 80 cr.

Catechese pentru pruncii școlarĭ din școlele poporale. După George Mey preotŭ în Schörzkirch din diecesa de Rottenburg de Titu Budu parochŭ gr. cat. în Satu-Siugatagu, protopopulŭ distr. Mara, adm. Vicarialŭ alŭ Maramureșului etc. etc. Edițiunea II. Prețulŭ unui esemplarŭ cu porto francatŭ 1 fl. 05 cr.

Din trecutulŭ Silvaniei. Legendă de Victorŭ Russu. Prețulŭ unui esemplarŭ cu porto francatŭ 1 fl. 05 cr.

Prin mórte la victoriă. Comediă într'unŭ actŭ. După A. Kotzebue localisată de Irina Sonea n. Bogdanŭ. Prețulŭ unui esemplarŭ 10 cr.

Influința mândriei. Novelă de Paulina C. Z. Rovinaru. Prețulŭ unui esemplarŭ 30 cr.

Cuvêntărĭ bisericescĭ în tóte sĕrbătorile de peste anŭ de *Ioanŭ Papiu.* — Unŭ volumŭ de peste 24 cóle 8⁰ mare, hârtiă fină. — Numele d-lui I. Papiu este multŭ mai bine cunoscutŭ clerului românŭ, decâtŭ sĕ fiă de lipsă a mai recomanda acestŭ nou productŭ alŭ d-sale. Clerulŭ românŭ a învĕțatŭ a'i aprețui scrierile d-sale pentru însemnata lorŭ valóre literară.—Noulŭ tomŭ de predicĭ întrece însĕ tóte volumurile de predicĭ edate pănă acum, prin întocmirea sa — avêndŭ o notiță istorică la fie-care sĕrbătóre, — care arată timpulŭ introducerei, fasele prin carĭ a trecutŭ și modulŭ cum s'a stabilitŭ respectiva sĕrbătóre. — Prețulŭ unui esemplarŭ cu porto francatŭ e 2 fl. v. a.

Cuvêntărĭ funebrale și iertăciunĭ pentru diferite casurĭ de mórte, întocmite de Ioanŭ Papiu. — Acestŭ volumŭ de peste 24 cóle cuprinde: 8 cuvêntărĭ acomodate pentru orĭ-ce casurĭ ordinare de mórte, 4 pentru casurĭ ordinare de mórte întêmplate în timpurĭ diferite ale anului, 10 la casurĭ ordinare însĕ mai specialĭ de mórte, 4 la înmormântarea omenilorŭ bĕtrânĭ, 5 la înmormêntarea pruncilorŭ, tinerilorŭ și a junilorŭ, 9 la casurĭ de mórte specialĭ; — apoi pe mai bine de patru cóle urmézā o mulțime de iertăciunĭ precedate de o introducere generală în iertăciunĭ, și anume: 1 iertăciunile bărbatului dela muiere, 2—a muierei dela bărbatŭ, 3 — a părintelui dela fii, 4 — a mamei dela fii, 5 — a fiilorŭ dela părințĭ, 6 a fratelui séu surorei dela frațĭ și surorĭ, 7 — a nepoțilorŭ dela moșĭ, móșe, bunĭ, bune, străbunĭ, străbune, 8 — a nepoțilorŭ dela unchiu și mătușe, 9— dela nemurĭ și consângenĭ mai depărtațĭ, 10—dela consoțĭ de aceeașĭ ocupațiune 11—dela binefăcĕtorĭ, amicĭ, cunoscuțĭ și dela toțĭ creștinii adunațĭ. Recomandămŭ clerului românŭ acestŭ bogatŭ volumŭ de cuvêntărĭ funebralĭ și iertăciunĭ lucrate amĕsuratŭ tuturorŭ cerințelorŭ preoțimei fungente la casurĭ funebralĭ. Prețul… unui esemplarŭ spedatŭ franco e 2 fl. v. a.

Cuvêntărĭ bisericescĭ, tomulŭ III, scrise de Ioanŭ Papiu.—Acestŭ tomŭ cuprinde predicĭ pe Duminecĭ și se estinde pe 12 cóle 8⁰ mare.—Prețulŭ unui esemplarŭ spedat franco e 1 fl. v. a.

Orientele catolicŭ séu **concordanțele tradițiunei** în douĕ limbĭ—română și latină, tracteză despre primatulu bisericei și se estinde pe 22 cóle 8⁰ mare. —Scrisŭ de Ioanŭ Papiu.—Opulŭ acesta a fostŭ recensatŭ favoritorŭ și lăudat și de foile străine.—Prețulŭ unui esemplarŭ spedatŭ franco e numai 1 fl. 50.

Resultatele filosofiei séu cunoscințele cele mai de frunte despre natura spirituală a omului, despre relațiunile și scopulŭ lui espuse în modŭ popularŭ de profesorulŭ Dr. Iosifŭ Frapporti și prelucrate în traducere liberă (cu facultate dela autorulŭ) de Ioanŭ Papiu. —Acestŭ opŭ, care se estinde pe 11, cóle 8⁰, e fórte acomodatŭ ca premiu pentru cei ce absólvă scóla poporală, se vinde cu prețulŭ numai de 50 cr esemplariulŭ spedatŭ franco.

Manualŭ catecheticŭ pentru primii anĭ scolasticĭ, prelucratŭ după I. A. Fritz de Basiliu Rațiu, fostŭ profesor de s. scriptură, catechetică și metodică în seminariulŭ archidiecesanŭ din Blașiu, actualmente vicarŭ archiepiscopescŭ în Făgărașŭ.—Acestŭ opŭ de mare însemnătate pentru literatura catechetică româna este o prelucrare liberă, schimbândŭ unele aplicărĭ practice cu altele recerute de relațiunile și lipsele băieților̆ noștri, ér ceremoniele bisericescĭ înlocuindu-le cu cele prescrise și usitate în biserica nóstră română. In note se arată și procederea ce are sĕ o observe catechetulŭ față cu discipulii sĕi. Acéstă scriere are sĕ fiă unŭ îndreptarŭ în mâna catecheților̆, învĕțătorilorŭ și a părinților̆ la instrucțiunea religiósă-morală, ce au sĕ o dea micilorŭ băiețĭ.—Prețulŭ unui esemplarŭ din acestŭ opŭ,— care pórtă clausula aprobărei prea ven. Ordinariatŭ metropolitanŭ din Blașiu și care cuprinde 222 pag. 8⁰, avêndŭ mai multe poesii în textŭ, — este 1 fl

Omiliile celui dintre sfințĭ Părintelui nostru Ioanŭ Gură-de-Aurŭ la epistolele sfântului apost. Paulŭ cătră Titu și Filemonŭ. Traduse de Constantinŭ Morariu. Prețulŭ unui esemplarŭ cu porto francatŭ e 60 cr.

Dumnedeésca liturgie a celui dintru sânțĭ părintelui nostru Ioanŭ Chrysostomŭ compusă din operele acelui sântŭ părinte, de Ioanŭ Boroșiu parochŭ gr. cat. și ases. consist. Prețulŭ unui esemplarŭ cu porto-francatŭ e 40 cr.

Cele mai eftine cărțĭ de rugăciunĭ:

Mărgăritarulŭ sufletului. Carte bogată de rugăciunĭ și cântărĭ bisericescĭ, fórte frumosŭ ilustrată. Prețulŭ unui esemplarŭ broșuratŭ e 40 cr., legatŭ 50 cr., legatŭ în pânză 80 cr., legatŭ mai fin 1 fl., legat în piele 1 fl.30, în legătură de luxŭ 2.50—2.80

Miculŭ mărgăritarŭ sufletescŭ. Cărticică de rugăciunĭ și cântărĭ bisericescĭ — frumosŭ ilustrată, pentru pruncii scolarĭ de ambe secsele. Prețulŭ unui esemplarŭ broșuratŭ e 15 cr., — legatŭ 22 cr., legatŭ în pândă 26 cr.

Cărticică de rugăciunĭ și cântărĭ pentru pruncii scolarĭ de ambe secsele. Cu mai multe icóne frumóse. Prețulŭ unui esemplarŭ e 10 cr.; 50=3 flor.; 100=5 fl.

Visulŭ Prea Sântei Vergure Maria a Născĕtórei de D-ḑeu urmatŭ de mai multe rugăciunĭ frumóse. Cu icóne frumóse. Prețul unui esemplar legat spedat franco e 12 cr., 50 esemplare 5 fl., 100 esemplare 9 fl. v. a.

Epistolia D. N. Isusŭ Christosŭ. Prețulŭ unui esemplarŭ legatŭ și spedatŭ franco e 15 cr.; 40 de esemplare 6 fl.; 100 esemplare 10 fl.

A se adresa la „CANCELARIA NEGRUȚU“ în Gherla (Sz-ujvár. — Transilvania), unde se cumpĕră acțiile tuturorŭ băncilorŭ române cu prețurile cele mai bune.